

Universitäts- und Landesbibliothek Tirol

Viam Regiam Lvsatiae Svperioris

Schwartz, Johann Friedrich

[Wittenberg], 1732

III

bus tentata sit & impedita, longe forsan aliter judicabunt, existimabuntque, nos rem non plane indignam aut inanem moliri, qui viam hanc ostendendam, & ab impedimentis repurgandam in nos suscepimus. Neque etiam arguat nos quisquam, quod tanta cura, tantoque studio, viæ hujus jura asserimus, aut iniquitatis & injuriæ nos accuset, quod peregrinantium in eligenda via libertatem, qua quilibet pro arbitrio uti posse videtur, restringimus. Agitur enim hic res majoris momenti. Defenduntur vectigalia principis. Versatur hic commodum plurimarum provinciarum, & amplissimarum urbium. Interest Lusatiae Superioris. Interest Misniae & totius, quæ regi nostro paret, Saxoniae. Inprimis vero hic quoque agitur causa celeberrimæ urbis Lipsiensis. Tanto igitur lubentius, tantoque majore voluptate rem aggredimur, quanto magis & regis nostri, & patriæ, cujus amor optimum quemque tenet, referre videtur, ut jura hujus viæ illæsa semper illibataque conserventur.

II.

Ut vero ordine res agatur, imitabimur illos, qui latebrosas & difficiles vias peregrinantibus comiter ostendunt. Hi certe non viam tantum, ejusque initia, a quibus progrediendum est, demonstrant, sed omnia etiam, per quæ iter fieri solet, loca designant, ubi subsistendum sit, movent, interdum etiam causas, propter quas via semel instituta sit tenenda, nec facile deferenda, adducunt. Juvabit & nos, in via satis quidem expedita versantes, non iter saltem accurate designare, sed tradere etiam origines, & causas, quæ majoribus fuerint, viæ hujus instituendæ. Hoc autem ut eo melius fieri possit, inquiremus in originem hujus juris, quo peregrinantes, ut viis, a summis imperantibus designatis, insistant, adstringuntur.

III.

Quodsi accuratius rem consideramus, & in naturam viarum publicarum diligentius inquiremus, videmus quidem,

dem, illas in iis rebus habendas esse, quarum innoxia est utilitas, quarumque usus, dum prodest uni, non nocet alteri. Has autem res natura toti quasi generi humano permisit, earumque usum omnibus gentibus esse communem voluit. Vidit hoc CICERO, vir summi ingenii, & mentem his verbis expressit *L. I. de offic. c. 16. omnia autem communia hominum videntur ea, quæ sunt generis ejusdem, quod ab Ennio positum in una re, transferri per multas potest.*

Ut homo, qui erranti comiter monstrat viam,

Quasi lumen de suo lumine accendat, facit:

Ut nihilominus ipsi luceat, cum illi accenderit.

Una enim ex re satis præcipitur, ut, quidquid sine detrimento possit commodari, id tribuatur cuique vel ignoro. Quod autem CICERO hic generatim differit de communi usu harum rerum, quæ, dum alteri sunt utilia, alteri molestiam & detrimentum non afferunt, id quidem PAULVS *l. 2. §. 5. D. de aqua, & aquæ pluvi. arcendæ* confirmat, imperatores vero DIOCLETIANVS & MAXIMIANVS *l. 11. C. d. servit. & aqua* expressis verbis sigillatimque ad vias publicas trahunt, ita pronunciantes: *Uti autem via publica nemo recte prohibetur.* Ejus igitur conditionis sunt viæ publicæ, ut earum usu liberrimo nemini facile interdicens, neque etiam libertas peregrinantium in eligenda, cui insistant, via, restringenda videatur. Nihilo tamen minus experientia nos docet, in omnibus fere rebus publicis peregrinantibus certis incedendum esse viis, & ab illis sub gravi pœna discedi non posse. Id igitur unde ortum suum trahat, age, ulterius indagemus.

IV.

Sunt equidem, qui viarum publicarum institutionem a sola principum dispositione, eorumque regali, quod dicunt, viarum publicarum jure repetendam esse existimant, a quorum tamen ut recedamus opinione, gravissimæ nos movent causæ. Quamvis enim summorum imperantium